

رصد و تحلیل محتوای مقاله‌های اقتصاد مقاومتی منتشرشده در فصلنامه‌های علمی پژوهشی

تاریخ دریافت: 1397/2/15 تاریخ پذیرش: 1397/3/30

وحید ارشدی*
نرگس اورعی**

چکیده

بند 21 سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، دستگاه‌های آموزشی، فرهنگی و رسانه‌ای را موظف به مفهوم‌شناسی، تبیین ابعاد و مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی می‌کند. ناظر به این بند از سیاست‌ها، تبیین توصیفی روند مشارکت بخشی از نخبگان و پژوهشگران در اجرای این سیاست راهبردی و چگونگی آن، علم‌سنجی و رصد کردن فعالیت‌های علمی پژوهشی، نقشه راهی را برای دیگر پژوهشگران علاقه‌مند در تعیین راه پژوهشی خود ترسیم می‌کند.

یافته‌های پژوهش پیش‌رو با استفاده از روش تحلیل محتوای کل 87 مقاله علمی پژوهشی منتشرشده در بین سال‌های 1391 تا نیمه اول 1396 به دست آمده است. تحلیل محتوای مقاله‌ها نشان می‌دهد تبیین مفهوم اقتصاد مقاومتی، ابزارهای ترویج مفهوم (گفتمان‌سازی)، تبیین مبانی نظری، بررسی سازگاری مبانی نظری با مکتب‌های اقتصادی متعارف و غیرمتعارف، تبیین رابطه اقتصاد مقاومتی و اقتصاد اسلامی، تحلیل هر یک از مؤلفه‌ها، الویت‌بندی مؤلفه‌ها، ارائه راهبردهای کلی و جزئی، تشریح الزام‌های اقتصاد مقاومتی، تبیین عامل‌های اثرگذار بر اقتصاد مقاومتی، اثرگذاری اقتصاد مقاومتی بر دیگر متغیرهای اقتصادی، روش‌شناسی اقتصاد مقاومتی، ابزارسازی و ابزارشناسی برای اجرای راهبردها، تجربه‌نگاری، رفتارشناسی تاریخی، شناسایی و شناساندن نقش دستگاه‌ها در سطح خرد و کلان، شاخص‌شناسی و شاخص‌سازی، برنامه‌سازی و نقشه راه، موضوع‌های کلی بوده که فعالیت‌های علمی صورت گرفته است و مقاله‌های منتشرشده حاصل از آن‌ها به آن پرداخته‌اند. بیشترین تراکم مربوط به اولویت‌بندی کردن مؤلفه‌ها و شناساندن نقش دستگاه‌ها در سطح خرد و کلان برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بوده است.

واژگان کلیدی: بند 21 سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، مقاله‌های علمی پژوهشی، تحلیل محتوا، اقتصاد مقاومتی.

طبقه‌بندی JEL: Z18-A2

*. دکترای علوم اقتصادی و عضو هیئت علمی پژوهشی پژوهشکده مطالعات اسلامی در علوم انسانی

Email: v.arshadi@um.ac.ir

دانشگاه فردوسی مشهد.

** . دانشجوی دکترای رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی. Email: nargesoraee@gmail.com

بیان مسئله

مقاله‌های علمی پژوهشی به‌عنوان رسانه‌ای مکتوب، منعکس‌کننده بخشی از فعالیت‌های علمی و یافته‌های پژوهشی جامعه علمی کشور (پژوهشگران، اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان) درباره مسائل روز جامعه مانند موضوع اقتصاد مقاومتی است. ویژگی این مقاله‌ها این است که روند داوری و ارزشیابی علمی دقیق‌تری نسبت به دیگر مقاله‌ها منتشر شده دارد. همان‌طور که اشاره شد یکی از مسائل اساسی جامعه امروز ایران، مقاوم کردن اقتصاد در مقابله با تکان‌ها و جلوگیری از آسیب‌پذیری آن است که نیازمند کارهای مطالعاتی عمیق در این حوزه بوده و بخشی از مطالعه‌های ملی و بین‌المللی را به‌ویژه در رشته اقتصاد به خود اختصاص داده است. پس از احساس جنگ و نزاع تمام‌عیار اقتصادی نظام سلطه علیه ایران و اعمال گسترده‌ترین تحریم‌ها (<https://www.cfr.org/background/international-sanctions-iran>) و نیز در جهت اصلاح ساختارهای اقتصادی ایران و فعال کردن بخش مولد، مقرر شد از سال 1389، اقتصاد مقاومتی به‌عنوان استراتژی و راهبرد منتخب هدایت‌گر نظام جمهوری اسلامی ایران، در ادبیات اقتصاد کشور و سیاست‌گذاری نظام اجرایی - تقنینی، جایگاهی ویژه به خود اختصاص دهد (بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع کارآفرینان، 1389/6/16).

آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در جایگاه ارائه‌دهنده و تبیین‌کننده اصلی این راهبرد، آن را بر مبنای فهم از مؤلفه‌های اقتصاد اسلامی حاصل از مکتب اقتصادی اسلام (حسین‌زاده‌یزدی و شریف‌زاده، 1395، ص 5)، شناخت دقیق دشواری‌های ساختاری کشور و نیز بررسی تجربه‌های جهانی در دهه‌های اخیر (بحران مالی 2008م)، ناظر به حل مسائل اقتصادی و در جهت نیرومند شدن اقتصاد، مقابله با آسیب‌پذیری‌ها، جذب شوک‌ها و تکان‌ها و مقابله با تنش‌های موجود و احتمالی در آینده که به‌صورت طبیعی و غیرطبیعی در سطوح گوناگون بر آن وارد می‌شود، انتخاب کرده‌اند (بیانات مقام معظم رهبری در حضور جمعی از مسئولان دستگاه‌های گوناگون، فعالان اقتصادی و مدیران مراکز علمی و رسانه‌ای و نظارتی، 1392/12/20).

مطالعه‌های تبیینی که بر روی مفهوم و مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی انجام شده بیانگر این است که این راهبرد قابلیت‌پذیری آفریده تا اقتصاد ایران، هم روند رو به رشد اقتصادی آن محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری آن کاهش پیدا کند. به عبارت دیگر، وضع اقتصادی کشور و

نظام اقتصادی به گونه‌ای می‌شود که در برابر ترندهای دشمنان که همیشگی و به شکل‌های گوناگون خواهد بود، کمتر آسیب دیده و اختلال پیدا کند (سیفالو، 1393، ص 171). اگر چه شاخص‌هایی برای تاب‌آوری در برابر تلاطم‌های اقتصادی، ضدشکنندگی در برابر آسیب‌های وارده، نیرومندی، انعطاف‌پذیری و فنریت در ادبیات اقتصاد متعارف از سال 2003م به وسیله اقتصاددانانی مانند بریگوگیو (Briguglio) و همکارانش ساخته شده است اما توجه ویژه به این شاخص‌ها از سال 2009م به بعد انجام شده و برخی از صاحب‌نظران اقتصاد ایران در مقاله‌های خود از این مطالعه‌ها به عنوان نزدیک‌ترین مبانی به راهبرد اقتصاد مقاومتی، استفاده و بهره برده‌اند (غیاثوند و عبدالشاه، 1394، ص 79/ سیف، 1391، ص 5).

هم‌چنین در جهت بند 21 سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان‌سازی آن به‌ویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی و نیز با توجه به اهمیت و جایگاه نقش دانشگاهیان و مراکز علمی پژوهشی در تولید ادبیات درباره راهبرد تعیین‌شده، لازم است تا شناخت و درک کاملی از این حوزه صورت گیرد. یکی از ابزارها برای شناخت حوزه اقتصاد مقاومتی، رصد و بررسی تولیدهای علمی می‌تواند باشد که از راه تحلیل محتوای برون‌دادهای علمی پژوهشی در قالب مقاله‌هایی به‌عنوان محصول فعالیت‌های علمی پژوهشی صورت می‌پذیرد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

بخشی از اهتمام پژوهشگران از جمله اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها و دانشجویان تحصیلات تکمیلی مراکز آموزش عالی و پژوهشکده‌ها خود را در فصلنامه‌های علمی پژوهشی نشان می‌دهد. ویژگی این فصلنامه‌ها ارزشیابی دقیق‌تر مقاله‌ها آن‌ها نسبت به فعالیت‌های علمی و پژوهشی نسبت به دیگر فصلنامه‌هاست. اگر چه ورود اقتصاد مقاومتی در ادبیات اقتصاد ایران، عمر چندانی ندارد اما نظر به اهمیت موضوع در سال‌های اخیر و رو آوردن بسیاری از پژوهشگران به این مقوله و نیز عدم وجود پژوهشی خاص در تجزیه و تحلیل مقاله‌های علمی پژوهشی منتشره در این حوزه، نویسندگان مقاله پیش‌رو را به بازنمایی دقیق این مقاله‌ها واداشت (پیغامی و همکاران، 1394/ ذاکری و اسدی، 1395، ص 65-66). مقاله پیش‌رو، بستر ریل‌گذاری مناسبی را برای حرکت پژوهشگران این حوزه فراهم می‌کند. از طرف دیگر،

یکی از راه‌های رصد اجرای بندهای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از جمله بند 21، علم‌سنجی این مقاله‌هاست تا با استفاده از یافته‌های آن بتوان کارهای صورت‌گرفته را عمق بیشتری بخشید و پژوهش‌های خود را به سمت فعالیت‌های علمی و پژوهشی که تا کنون انجام نشده است سمت‌وسو داد.

هدف‌های پژوهش

در پژوهش پیش‌رو کوشش می‌شود تا میزان انتشار مقاله‌ها، وضعیت جمعیت‌شناختی پدیدآورندگان، سهم گروه‌های علمی و تخصصی و نهادها، سهم نشریه‌ها در انتشار مقاله‌ها، رتبه نشریه‌ها و ضریب تأثیر آن‌ها، کلیدواژه‌ها، منابع مقاله‌ها، مخاطبان آن‌ها و سهم موضوعی مقاله‌ها مشخص شود. تحلیل محتوای برون‌دادهای این حوزه از آغاز تا کنون، نقشه راهی را در تعیین راه حرکت پژوهشگرانی قرار خواهد داد که تمایل دارند مطالعه‌های این حوزه را عمق بیشتری بخشیده و حلقه‌های مفقوده را پر کنند. همچنین، با تراکم‌سنجی موضوع‌ها، آنچه را که پژوهشگران کمتر به آن ورود پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند. به دیگر سخن، در پژوهش پیش‌رو به این پرداخته می‌شود که روند مقاله‌های علمی پژوهشی منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی چگونه است؟

پرسش‌های اساسی پژوهش

1. میزان انتشار مقاله در حوزه اقتصاد مقاومتی در نشریه‌های علمی پژوهشی فارسی در سال‌های 1396 - 1391 چگونه است؟
2. وضعیت جمعیت‌شناختی پدیدآورندگان (تعداد کل پدیدآورندگان، تعداد پدیدآورندگان زن و مرد و میزان مشارکت پدیدآورندگان) در مقاله‌های مورد بررسی چگونه است؟
3. رتبه‌ها و مدارک علمی نویسندگان مقاله‌های منتشر شده چگونه است؟
4. میزان مشارکت گروه‌های علمی تخصصی از لحاظ شمار مقاله‌های منتشر شده در حوزه اقتصاد مقاومتی چقدر است؟
5. کدام نشریه‌ها بیشترین مقاله‌های مورد بررسی را در حوزه اقتصاد مقاومتی منتشر کرده‌اند؟
6. رتبه نشریه‌هایی که مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی را منتشر کرده‌اند، چگونه است؟
7. ضریب تأثیر نشریه‌هایی که مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی را منتشر کرده‌اند، چگونه است؟

8. نوع مقاله‌های منتشره حوزه اقتصاد مقاومتی به لحاظ نظری یا کاربردی بودن چگونه است؟
9. بسامد کلیدواژه‌های به کار رفته در مقاله‌های مورد بررسی حوزه اقتصاد مقاومتی چگونه است؟
10. منابع و مآخذ مقاله‌های منتشر شده در موضوع اقتصاد مقاومتی از نظر تعداد و سال چگونه است؟
11. سهم مشارکت نهادها از نظر شمار مقاله‌های منتشر شده در حوزه اقتصاد مقاومتی چه اندازه است؟
12. سهم موضوعی مقاله‌های منتشر شده در حوزه اقتصاد مقاومتی چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش پیش‌رو توصیفی و از نوع تحلیل محتوای کمی است. جامعه آماری پژوهش پیش‌رو، مقاله‌های علمی پژوهشی منتشره در پایگاه‌های فارسی از سال 1390 تا ابتدای شش ماهه دوم سال 1396 است. پایگاه‌های پیش‌گفته به وسیله کلیدواژه‌های اقتصاد مقاومتی، تاب‌آوری اقتصادی، توان اقتصادی، آسیب‌پذیری اقتصادی، ضد شکنندگی اقتصادی، فنریت اقتصادی بررسی و 87 مقاله یافت شد. به علت کوچک بودن جامعه مورد پژوهش، نیازی به نمونه‌گیری نبود. داده‌های پژوهش پیش‌رو از راه سیاه‌وارسی محقق ساخته و براساس مشاهده مستقیم، گردآوری شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح آمار توصیفی از آماره‌هایی مانند فراوانی و درصد استفاده شد.

مروری بر پیشینه پژوهش

محمدی، حسن‌خانی و امید (1396) در پژوهشی به تحلیل محتوای مقاله‌های دوفصلنامه تربیت اسلامی در سال‌های 1384-1394 توجه کردند. یافته‌های پژوهش نشان داد که در هر شماره این نشریه، 7,55 مقاله منتشر شده که 80/8 درصد آن‌ها با استفاده از روش کتابخانه‌ای نوشته شده بودند. بیش از 58 درصد از نویسندگان مقاله‌ها نیز مدرک دکتری داشتند. 41/7 درصد از مقاله‌های نوشته شده تک مؤلف بودند. در بین دانشگاه‌ها نیز دانشگاه اصفهان با 40 مقاله، پژوهشگاه حوزه دانشگاه با 30 مقاله و دانشگاه تهران با 23 مقاله بیشترین سهم را در انتشار مقاله‌های این نشریه عهده‌دار بودند. از میان موضوع‌های گوناگون مربوط به تعلیم و تربیت اسلامی نیز 22 درصد مقاله‌های منتشر شده مربوط به حیطه‌ها و ابعاد تعلیم و تربیت اسلامی هستند.

بشیری و خراسانی (1396) در پژوهش خود تحلیل محتوای مقاله‌های فصلنامه پژوهش‌های روستایی در فاصله سال‌های 1394-1389 بررسی کردند. نتیجه‌های به‌دست آمده نشان داده است که از میان 207 مقاله انتشار یافته طی شش دوره چهار شماره‌ای، حدود دوسوم نویسندگان را مردان و یک سوم را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین دانشگاه‌های دولتی و به‌ویژه دانشگاه تهران، بیشترین میزان وابستگی سازمانی را در اختیار داشته‌اند. در میان موضوع‌های مورد توجه نویسندگان گردشگری روستایی و توسعه پایدار روستایی بیشترین تعداد مقاله‌ها را به خود اختصاص دادند.

قبادی، محمد اسماعیل و میرحسینی (1395) به تحلیل محتوای مقاله‌های فصلنامه علمی پژوهشی النهج پرداختند. یافته‌ها نشان داد که بیشترین پوشش موضوعی به موضوع الهیات اختصاص دارد. مخاطب (6/51 درصد) مقاله‌ها، عموم افراد جامعه و مخاطب (9/30 درصد) از مقاله‌ها، مدیران و مسئولان حکومتی هستند. بیشترین روش تحقیق (6/87 درصد) مقاله‌ها روش سندی و هدف (60 درصد) مقاله‌ها بنیادی بوده و 4/79 درصد نویسندگان مقاله‌ها مرد و 6/20 درصد نویسندگان مقاله‌ها زن هستند. بیشترین مرتبه علمی نویسندگان در مقاله‌های مورد بررسی عبارت است از استاد 5/26 درصد، دانشجوی دکترا 4/19 درصد و استادیار 8/18 درصد است و 5/72 درصد مقاله‌ها بین‌رشته‌ای می‌باشد.

غلامی (1395) در پژوهشی به تحلیل محتوای مقاله‌ها فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری پرداخت. یافته‌ها نشان داد که از 709 نویسنده در 317 مقاله مورد بررسی (82/68 درصد) مرد بوده‌اند. بیشتر مقاله‌ها (15/41 درصد) حاصل کار دو نفری بود. بیشترین افراد 84/50 درصد مدرک دکترا با وابستگی به دانشگاه تهران هستند. بیشترین مقاله‌ها (185 مقاله) به لحاظ روش پژوهشی پیمایشی و بیشترین گرایش موضوعی اخلاق حرفه‌ای (42 عنوان) بود. در تحلیل محتوای مقاله‌های فصلنامه پژوهش‌های فلسفی-کلامی در فاصله سال‌های 1391-1378 که به‌وسیله محمدی، متقی دادگر و مطهری‌نیا (1394) انجام شد، یافته‌ها نشان داد که از 399 مقاله مورد بررسی 94/7 درصد تألیفی و 5/3 درصد ترجمه‌ای بودند. 379 نفر در نوشتن این مقاله‌ها نقش داشتند که 5/10 درصد را زنان و 5/89 درصد را مردان تشکیل می‌دادند. 4/81 درصد حاصل کار انفرادی و 6/18 درصد حاصل کار گروهی بود. 48 درصد آثار را افراد دارای مدرک دکترا و 2/11 را دانشجویان دکترا نوشته‌اند. از نظر رتبه‌های علمی

35 درصد آثار را استادیاران و 10 درصد را دانشیاران نوشته‌اند. بررسی وابستگی سازمانی نویسندگان نشان داد که 28/1 درصد مربوط به دانشگاه قم بود و دانشگاه تهران، آزاد اسلامی، اصفهان و علامه طباطبایی علیه السلام در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند.

زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393) به تحلیل محتوای مقاله‌های مجله‌های معماری و شهرسازی پرداختند. روش پژوهش از نوع پیمایشی و ابزار آن سیاهه‌وارسی است. آن‌ها با بررسی 954 مقاله از 13 عنوان مجله دریافتند که مردان با 82/6 درصد تمایل بیشتری نسبت به زنان 17/4 درصد در چاپ مقاله‌ها دارند. مقاله‌ها دو و سه نویسنده 37/5 درصد مقاله‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. درباره میزان مشارکت مرتبه‌های علمی، فارغ‌التحصیلان مقطع ارشد (21 درصد)، استادیاران (18 درصد) و دانشجویان دکترا (17 درصد) در جایگاه اول تا سوم قرار دارند. مقایسه تطبیقی میزان فعالیت دانشگاه‌ها و مؤسسه‌ها در تولید مقاله‌ها نشان داد که دانشگاه تهران (26 درصد)، تربیت مدرس (18 درصد) و دانشگاه اصفهان (12 درصد) رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

ووو همکاران (2016م) تحلیل محتوای نشریه‌های (American Counselling Association) ACA در فاصله زمانی 2014م - 2003م با توجه به طراحی پژوهش تک موردی انجام دادند. برای این منظور هفت مقاله از 55 نشریه شناسایی و تجزیه و تحلیل شدند. 21 نویسنده در این هفت مقاله سهیم بودند. یک مقاله به‌وسیله یک نفر، دو مقاله به‌وسیله دو نفر، دو مقاله به‌وسیله سه نفر و دو مقاله به‌وسیله بیش از سه نفر نوشته شده است. وابستگی سازمانی بیشتر نویسندگان (15 نفر)، دانشگاه‌های ایالت متحده آمریکا بوده است. سه مقاله به روش کمی و چهار مقاله به روش آمیخته بوده است.

پیتس، دانی چاک و کوآترمن (2014م) به بررسی و تحلیل محتوای فصلنامه مدیریت ورزشی اروپا و سلف آن که مجله اروپایی برای مدیریت ورزش بودند در فاصله سال‌های 2012م - 1984م پرداختند. بررسی این نشریه‌ها نشان داد نویسندگان این نشریه‌ها در موضوع‌های قانونی 78 درصد مرد و 22 درصد زن، در موضوع‌های خاص تخصصی 86 درصد مرد و 14 درصد زن بودند. هم‌چنین بررسی‌ها نشان داد که پراکندگی جغرافیایی نویسندگان در طول زمان گسترش یافته و کمتر اروپایی است.

لونخاند (2013م) تحلیل محتوای نشریه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی که دسترسی آزاد نسبت به آن‌ها وجود داشت را در بازه زمانی 2011-2002 انجام داد. پژوهش پیش‌گفته نشان داد که در 283 مقاله مورد بررسی، عمده آن‌ها چند نویسنده داشته و اعضای هیئت‌علمی بیشترین نویسندگان این نشریه‌ها بودند. پوشش موضوعی این نشریه‌ها بیشتر به سمت مطالعه کتاب‌سنجی و علم‌سنجی است و موضوع‌های دیگر کتابداری و اطلاع‌رسانی را نیز پوشش می‌دهد.

ادور (2013م) به ارزیابی نشریه علم اطلاعات و کتابداری پرداخته و یک مطالعه کتاب‌سنجی انجام داد. یافته‌ها نشان داد که روند انتشار مقاله‌ها در فاصله سال‌های 2013م - 2010م کاهش یافته است. در فاصله این سال‌ها از مجموع 56 مقاله 26 مقاله تک نویسنده و 30 مقاله چند نویسنده بود. وابستگی سازمانی بیشتر نویسندگان مقاله‌ها (82 درصد) دانشگاه‌ها بود. بیشترین موضوع‌های مهم تحت پوشش این نشریه، فناوری اطلاعات (34 درصد) و کتابداری عمومی (24 درصد) بود. بررسی نویسندگان مقاله‌ها نشان داد که یک تعادل مناسب بین زنان (46 نفر) و مردان (46 نفر) وجود دارد.

اچالا و اچالا (2007م) تحلیل محتوای نشریه برون‌داد پژوهشی درباره کتابخانه و علم اطلاعات در بازه زمانی 2006م - 1993م را انجام داده‌اند. یافته‌ها نشان داد که همکاری بین دو نویسنده 69 درصد بود و موضوع‌های مدیریت، بازیابی اطلاعات و خدمات اطلاع‌رسانی در این نشریه غالب بود.

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد تاکنون پژوهشی در حوزه اقتصاد مقاومتی با رویکرد تحلیل محتوای مقاله‌ها موجود صورت نپذیرفته است؛ بنابراین، در پژوهش پیش‌رو کوشیده می‌شود نمایی کلی از روند حاکم بر حوزه اقتصاد مقاومتی از سال 1396 - 1391 ارائه شود.

یافته‌های پژوهش

1. میزان انتشار مقاله در حوزه اقتصاد مقاومتی در نشریه‌های علمی پژوهشی فارسی در سال‌های 1396 - 1391 چگونه است؟

جدول یک: فراوانی و درصد مقاله‌های منتشر شده در نشریه‌ها به تفکیک سال

سال انتشار	تعداد	درصد
1391	2	3
1392	8	9
1393	17	20
1394	21	24
1395	32	36
1396 (در شش‌ماهه نخست)	7	8

139

رصد و تحلیل محتوای مقاله‌های اقتصاد مقاومتی ... / ارشدی و اورعی

در پاسخ به پرسش اول پژوهش، جدول یک نشان می‌دهد که از سال 1391 که نخستین مقاله‌ها در حوزه اقتصاد مقاومتی منتشر شده تا پایان شش‌ماهه اول سال 1396 در کل 87 مقاله علمی پژوهشی انتشار یافته است. روند انتشار مقاله‌ها تا سال 1395 نشان از گسترش این حوزه دارد؛ به طوری که در سال 1391، دو مقاله (سه درصد) و در سال 1395، 32 مقاله (36 درصد) منتشر شده است.

2. وضعیت جمعیت‌شناختی پدیدآورندگان (تعداد کل پدیدآورندگان، تعداد پدیدآورندگان زن و مرد و میزان مشارکت پدیدآورندگان) در مقاله‌های مورد بررسی چگونه است؟

جدول دو: فراوانی و درصد پدیدآورندگان در مقاله‌ها

کل		مرد		زن	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
187	100	167	89	20	11

جدول دو نشان می‌دهد که در کل 187 نفر در مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی مشارکت داشته‌اند که از این بین 20 نفر (11 درصد) مشارکت‌کنندگان زن و 167 نفر (89 درصد) مرد هستند. این جدول از این حاکی است که در حوزه اقتصاد مقاومتی مردان بیش از زنان فعال بوده و به انتشار مقاله مبادرت ورزیده‌اند.

جدول سه: میزان مشارکت پدیدآورندگان در مقاله‌ها

کل		چهار پدیدآور و بیشتر		سه پدیدآور		دو پدیدآور		یک پدیدآور	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
87	100	8	9	17	19/5	47	57	17	15

برای پاسخ به میزان مشارکت پدیدآورندگان در حوزه اقتصاد مقاومتی، جدول سه نشان می‌دهد که در بین 87 مقاله این حوزه، 47 مقاله (57 درصد) دو پدیدآور دارند و هشت مقاله (نه درصد) چهار پدیدآور دارند. به عبارتی مشارکت دو پدیدآور در این حوزه مرسوم‌تر است.

3. رتبه‌ها و مدارک علمی نویسندگان مقاله‌های منتشر شده چگونه است؟

جدول چهار: رتبه‌های علمی پدیدآورندگان مقاله‌ها

رتبه‌های علمی نویسندگان مقاله‌ها	تعداد	درصد
استاد	16	10/1
دانشیار	28	17/7
استادیار	37	23/4
اعضای هیئت علمی بدون بیان مرتبه علمی	14	9
کل (اعضای هیئت علمی)	95	60
غیر عضو هیئت علمی	63	40
کل نویسندگان	158	100

جدول چهار نشان می‌دهد که از مجموع 139 پدیدآور حوزه اقتصاد مقاومتی میزان اعضای هیئت علمی (60 درصد) بیشتر از اعضای غیر هیئت علمی (40 درصد) است. در بین اعضای هیئت علمی استادیاران با انتشار 37 مقاله (23/4 درصد) بیش از استادان (10/1 درصد) و دانشیاران (17/7 درصد) به انتشار پرداخته‌اند.

جدول پنج: مدارک علمی پدیدآورندگان مقاله‌ها

مدارک علمی نویسندگان	تعداد	درصد
دکتری	94	59/5
دانشجوی دکتری	19	12
کارشناسی ارشد	30	19
دانشجوی کارشناسی ارشد	5	3
کارشناسی	1	0/3
کل (بدون احتساب نامشخص)	149	94/9
نامشخص	9	10/1
کل	158	100

در قسمت مدارک علمی جدول پنج نشان می‌دهد که بیشترین سهم را نویسندگان با مدرک دکترا به تعداد 94 نفر (59/5 درصد) دارند و پس از آن دارندگان مدرک کارشناسی ارشد به تعداد 30 نفر (19 درصد)، دانشجویان دکترا به تعداد 19 نفر (12 درصد)، دانشجویان کارشناسی ارشد به تعداد پنج نفر (3 درصد) و کارشناسی یک نفر (0/3 درصد) قرار گرفته‌اند. مدرک علمی نه نویسنده از 158 نویسنده مقالات نامشخص است.

4. میزان مشارکت گروه‌های علمی تخصصی از لحاظ شمار مقاله‌های منتشرشده در حوزه اقتصاد مقاومتی چقدر است؟

جدول شش: مشارکت گروه‌های علمی تخصصی از لحاظ شمار مقاله‌های منتشره

گروه‌های علمی تخصصی	فراوانی	درصد	گروه‌های علمی تخصصی	فراوانی	درصد
اقتصاد	37	35/5	توسعه روستایی	1	0/09
مدیریت	17	16/5	زبان‌شناسی	1	0/09
علوم سیاسی	7	6	اقتصاد کشاورزی	1	0/09
معارف اسلامی	8	7/7	روانشناسی	1	0/09
مهندسی صنایع	5	4/82	علوم ارتباطات	1	0/09
علوم تربیتی	3	2/88	حسابداری	1	0/09
روابط بین‌الملل	2	1/92	علوم اجتماعی	1	0/09
جغرافیا	4	3/84	تبلیغ و ارتباطات فرهنگی	1	0/09
جامعه‌شناسی	4	3/84	مهندسی برق	1	0/09
برنامه‌ریزی آموزشی	1	0/09	مهندسی کامپیوتر	1	0/09
علوم اجتماعی اسلامی	1	0/09	دفاع ملی	1	0/09
پزشکی	1	0/09	مدیریت دفاع و سیاست‌گذاری	1	0/09
مدیریت نظامی	1	0/09			

از بررسی میزان مشارکت گروه‌های علمی تخصصی درباره پرسش چهار، داده‌های جدول شش نشان می‌دهد مشارکت گروه‌های گوناگون در ارائه مقاله در حوزه اقتصاد مقاومتی تنوع دارد و 25 گروه علمی تخصصی در ارائه مقاله‌ها مشارکت داشته‌اند. گروه اقتصاد سهم عمده‌ای از مقاله‌ها یعنی 37 مقاله (35/5 درصد) را به خود اختصاص داده است و پس از آن به ترتیب گروه مدیریت با 17 مقاله (16/5 درصد) و گروه معارف اسلامی با هشت مقاله (7/7 درصد) در رده‌های دوم و سوم قرار دارند.

5. کدام نشریه‌ها بیشترین مقاله‌های مورد بررسی را در حوزه اقتصاد مقاومتی منتشر کرده‌اند؟

جدول هفت: سهم نشریه‌ها در انتشار مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی

نام نشریه	فراوانی	درصد	نام نشریه	فراوانی	درصد
مطالعات راهبردی بسیج	9	10/34	مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی	1	1/11
آفاق امنیت	7	8	پژوهش‌های مدیریت راهبردی	1	1/11
رهیافت انقلاب اسلامی	5	5/7	تاریخ اسلام در آینه پژوهش	1	1/11
اقتصاد اسلامی	5	5/7	حسابداری مدیریت	1	1/11
معرفت اقتصاد اسلامی	3	3/44	روش‌شناسی علوم انسانی	1	1/11
مطالعات دفاعی راهبردی	3	3/44	پژوهش‌های اقتصادی ایران	1	1/11
تحقیقات مالی-اسلامی	3	3/44	علوم سیاسی دانشگاه آزاد کرچ	1	1/11
مطالعات اقتصاد اسلامی	2	2/29	مدیریت فردا	1	1/11
پژوهش‌های ارتباطی	2	2/29	پژوهش‌نامه انقلاب اسلامی (دانشگاه همدان)	1	1/11
مجلس و راهبرد	2	2/29	پژوهشنامه اقتصادی (دانشگاه علامه)	1	1/11
مطالعات انقلاب اسلامی	2	2/29	مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز	1	1/11
سیاست دفاعی	2	2/29	مطالعات جامعه‌شناسی	1	1/11
پاسداری فرهنگی انقلاب	2	2/29	دین و سیاست فرهنگی	1	1/11
تحقیقات اقتصادی	2	2/29	روابط خارجی	1	1/11
پژوهشنامه اقتصاد انرژی ایران	2	2/29	مطالعات ملی	1	1/11
جستارهای اقتصادی	2	2/29	پژوهشنامه متین	1	1/11
برنامه‌ریزی و بودجه	1	1/11	نظریه کاربر داتقتصاد	1	1/11
جغرافیا و توسعه	1	1/11	مدیریت اسلامی	1	1/11
مدیریت در دانشگاه اسلامی	1	1/11	تحقیقات مدل‌سازی اقتصادی	1	1/11
راهبرد	1	1/11	اقتصاد انرژی ایران	1	1/11
اقتصاد و مدیریت شهری	1	1/11	مطالعات برنامه ریزی	1	1/11
پژوهش‌های سیاست اسلامی	1	1/11	نظریه‌های اجتماعی متفکران اسلام	1	1/11
حقوق پزشکی	1	1/11			
اندیشه مدیریت راهبردی	1	1/11			
پژوهش‌های روستایی	1	1/11			
پژوهش‌های اعتقادی کلامی	1	1/11			
جغرافیا و مطالعات محیطی	1	1/11			
مدیریت نظامی	1	1/11			

مقاله‌های مورد بررسی در حوزه اقتصاد مقاومتی در پنجاه نشریه منتشر شده‌اند. همان‌گونه که جدول هفت نشان می‌دهد، نشریه مطالعات راهبردی بسیج بیشترین تعداد مقاله یعنی نه عدد (10/34 درصد) دارد و رتبه دوم در بین نشریه‌ها به آفاق امنیت با هفت مقاله (هشت درصد) و رتبه سوم به نشریه رهیافت انقلاب اسلامی و اقتصاد اسلامی با پنج مقاله (5/7 درصد)

اختصاص دارد. 34 نشریه از جمله راهبرد، مدیریت اسلامی و دیگر موارد فقط یک مقاله (1/45) در حوزه اقتصاد مقاومتی داشته‌اند.

6. رتبه نشریه‌هایی که مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی را منتشر کرده‌اند، چگونه است؟

جدول هشت: رتبه نشریه‌های مقاله‌های منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی

رتبه نشریه	فراوانی مقاله‌ها	درصد
A	8	9/1
B	33	38
C	35	40/2
رتبه ندارد	11	12/6
کل	87	100

جدول هشت نشان می‌دهد که مقاله‌ها در حوزه اقتصاد مقاومتی در پنجاه نشریه منتشر شده‌اند که بیشتر مقاله‌ها 35 عدد (40/2 درصد) در نشریه‌های رتبه C بعد از آن 33 مقاله (38 درصد) در نشریه‌های دارای رتبه B منتشر شده‌اند. یازده مقاله (12/6 درصد) در نشریات فاقد رتبه انتشار یافته‌اند.

7. ضریب تأثیر نشریه‌هایی که مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی را منتشر کرده‌اند، چگونه است؟

جدول نه: ضریب تأثیر نشریه‌های مقاله‌های منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی

ضریب تأثیر	فراوانی	درصد
کمتر از 0/1	28	32/1
بین 0/1 تا 0/2	5	5/7
بین 0/2 تا 0/3	6	6/8
بین 0/3 تا 0/4	0	0/00
بین 0/4 تا 0/5	5	5/7
ندارد	43	49/4
کل	87	100

جدول نه نشان می‌دهد که 43 مقاله (49/4 درصد) در نشریه‌هایی که فاقد ضریب تأثیر هستند و به ترتیب 28 مقاله (32/1 درصد) در نشریه‌هایی با ضریب تأثیر کمتر از 0/1 و 5

مقاله (5/7 درصد) در نشریه‌هایی که بین 0/1 تا 0/2 و 0/4 تا 0/5 ضریب تأثیر دارند، منتشر شده‌اند. جدول نه نشان می‌دهد که بیشتر مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی در نشریه‌هایی با ضریب تأثیر پایین به نشر رسیده‌اند.

8. استفاده مقاله‌های منتشره حوزه اقتصاد مقاومتی چگونه است؟

مقاله‌هایی که به بنیان‌های علمی اقتصاد مقاومتی پرداخته و به موضوع‌هایی مانند مفهوم‌شناسی اقتصاد مقاومتی، تبیین مؤلفه‌ها، جایگاه اقتصاد مقاومتی در مکتب‌های اقتصادی گوناگون، روش‌شناسی و ... پرداخته، به‌عنوان مقاله‌های نظری شناخته شده، مقاله‌هایی که به نقش‌شناسی دستگاه‌ها، تجربه‌نگاری‌ها، ارائه راهبردهای قابل استفاده برای دستگاه‌ها و مردم، معرفی ابزارها برای مقاوم‌سازی اقتصادی، تعیین اولویت‌ها و ... پرداخته مقاله‌های کاربردی شمرده شدند.

جدول ده: استفاده مقاله‌های منتشره

درصد	فراوانی	استفاده از مقاله‌های منتشره
67/81	59	کاربردی
32/18	28	نظری
100	87	کل

جدول ده نشان می‌دهد که 59 مقاله (67/81 درصد) استفاده کاربردی دارند؛ یعنی به عبارتی قابلیت عملیاتی شدن دارند و 28 مقاله (32/18) مقاله نظری هستند.

9. بسامد کلیدواژه‌های به‌کار رفته در مقاله‌های مورد بررسی حوزه اقتصاد مقاومتی

چگونه است؟

جدول یازده: بسامد کلیدواژه‌های به‌کار رفته در مقاله‌ها

کلید واژه	فراوانی	درصد	کلید واژه	فراوانی	درصد	کلید واژه	فراوانی	درصد	کلید واژه	فراوانی	درصد
اقتصادمقاومتی	63/00	16/36	بانکداری اسلامی	1/00	0/26	دیدگاه رهبری	1/00	0/26	کلان تاریخ	1/00	0/26
تحریم اقتصادی	5/00	1/30	بانکداری مقاومتی	1/00	0/26	رائتیر	1/00	0/26	کنترل کیفیت جامع	1/00	0/26
ایران	5/00	1/30	بخش سوم اقتصاد	1/00	0/26	راهبرد	1/00	0/26	گروه کانونی	1/00	0/26
تحریم	4/00	1/04	برنامه اقدام	1/00	0/26	راهبرد	1/00	0/26	گفتمان اصلاح طلب	1/00	0/26

0/26	1/00	گفتمان اصولگرا	0/26	1/00	راهبردهای تامین مالی	0/26	1/00	برنامه پنج ساله	1/04	4/00	تاب‌آوری اقتصادی
0/26	1/00	گفتمان اعتدال	0/26	1/00	راهبردهای	0/26	1/00	برنامه درسی	0/78	3/00	توسعه پایدار
0/26	1/00	مبانی دینی	0/26	1/00	رشد اقتصادی	0/26	1/00	برنامه درسی ملی	0/52	2/00	اقتصاد بدون نفت
0/26	1/00	مبانی فکری	0/26	1/00	رهبری	0/26	1/00	برنامه سوم و پنجم توسعه	0/52	2/00	اقتصاد سیاسی
0/26	1/00	مجموعه‌های فازی	0/26	1/00	روسیه	0/26	1/00	برون‌گرایی	0/52	2/00	الگوی اقتصاد
0/26	1/00	محیط زیست	0/26	1/00	روش تحلیل گفتمان لاکلاو	0/26	1/00	بورس اوراق بهادار	0/52	2/00	آسیب‌پذیری اقتصادی
0/26	1/00	مخارج دفاعی	0/26	1/00	روش دیماطل	0/26	1/00	بورس‌های تخصصی کالا	0/52	2/00	آموزش عالی
0/26	1/00	مدل بومی	0/26	1/00	روش ویکور	0/26	1/00	بومی‌سازی	0/52	2/00	تجارت بین‌الملل
0/26	1/00	مدل جاذبه	0/26	1/00	رویکردهای مقاومتی	0/26	1/00	بیانات مقام معظم رهبری	0/52	2/00	تحریم اقتصادی
0/26	1/00	مدل متغیر داده	0/26	1/00	ریسک	0/26	1/00	بینش	0/52	2/00	تولید صیانتی
0/26	1/00	مدل‌یابی معادلات	0/26	1/00	ریسک ارزی	0/26	1/00	پایدارسازی درونی	0/52	2/00	دانشگاه
0/26	1/00	مدیریت بهینه مخازن	0/26	1/00	ریسک اقتصادی	0/26	1/00	پروژه خطرناک دشمن	0/52	2/00	دیپلماسی اقتصادی
0/26	1/00	مدیریت جهانی	0/26	1/00	ریسک تقاضا	0/26	1/00	پوشش ریسک	0/52	2/00	فترت اقتصادی
0/26	1/00	مدیریت درآمدهای نفتی	0/26	1/00	ساختار قدرت	0/26	1/00	پول	0/52	2/00	مدیریت جهانی
0/26	1/00	مدیریت راهبردی	0/26	1/00	ستانده	0/26	1/00	پیشرفت در اندیشه رهبری	0/52	2/00	معادلات ساختاری
0/26	1/00	مدیریت مصرف	0/26	1/00	سرمایه	0/26	1/00	پیکره زمانی	0/52	2/00	روش داده‌بنیاد
0/26	1/00	مشارکت ملی	0/26	1/00	سرمایه سیاسی استکبار	0/26	1/00	تاب‌آوری	0/52	2/00	دانش‌بنیان
0/26	1/00	مصرف کالای داخلی	0/26	1/00	سرمایه فرهنگی	0/26	1/00	تاب‌آوری	0/52	2/00	توسعه علمی
0/26	1/00	مضامین	0/26	1/00	سرمایه ملی	0/26	1/00	تاب‌آوری اقتصادی	0/52	2/00	توسعه
0/26	1/00	مقام معظم رهبری	0/26	1/00	سرمایه نرم	0/26	1/00	تاسیس فازی	0/26	1/00	استکبار
0/26	1/00	مقاوم سازی یخش نفت و گاز	0/26	1/00	سهام حمایت از تولید	0/26	1/00	تامین مالی	0/26	1/00	اسلام و سیاست خارجی
0/26	1/00	مقاومتی	0/26	1/00	سیاست	0/26	1/00	تبلیغات بازرگانی	0/26	1/00	اعتبارسنجی سیاست
0/26	1/00	منابع درآمدی پایدار	0/26	1/00	سیاست‌های کلان	0/26	1/00	تحریم اقتصادی	0/26	1/00	اقتدار اسلامی
0/26	1/00	مهندسی ارزش	0/26	1/00	سیره پیامبر اکرم <small>صلی الله علیه و آله</small>	0/26	1/00	تحلیل عاملی تاییدی	0/26	1/00	اقتصاد
0/26	1/00	مؤلفه اقتصادی	0/26	1/00	سیستم انرژی	0/26	1/00	تحلیل گفتمان	0/26	1/00	اقتصاد اسلامی
0/26	1/00	مؤلفه فنی	0/26	1/00	سیستم‌های چندمرکزی	0/26	1/00	تحلیل هزینه-فایده	0/26	1/00	اقتصاد تکاملی

0/26	1/00	نرخ سپرده بانکی یک ساله	0/26	1/00	شاخص آسیب پذیری نفت	0/26	1/00	تربیت اقتصادی	0/26	1/00	اقتصاد دانش بنیان
0/26	1/00	نرم	0/26	1/00	شاخص سازی	0/26	1/00	تصمیم گیری با معیارهای چندگانه	0/26	1/00	اقتصاد دفاعی
0/26	1/00	نظام اقتصادی	0/26	1/00	شاخص قیمت سهام بورس	0/26	1/00	تعامل اقتصادی	0/26	1/00	اقتصاد ریاضتی
0/26	1/00	نظام بانکی	0/26	1/00	شاخص های چندگانه	0/26	1/00	تعامل های نوع دوستانه	0/26	1/00	اقتصاد فرهنگی
0/26	1/00	نظام حاکمتری	0/26	1/00	شهرداری تهران	0/26	1/00	تعاونی	0/26	1/00	اقتصاد کار و تولید
0/26	1/00	نظریه پسا توسعه	0/26	1/00	صرفه جویی	0/26	1/00	تفکیک واردات	0/26	1/00	اقتصاد محلی
0/26	1/00	نفت و منافع ملی بلند مدت	0/26	1/00	صنعت برق	0/26	1/00	تقاضای دانش بنیان	0/26	1/00	اقتصاد مقاومتی در آموزش و پرورش
0/26	1/00	نفوذ فرهنگی	0/26	1/00	صنعت دفاعی	0/26	1/00	تکنیک لیزر	0/26	1/00	اقتصاد نوکالسیک
0/26	1/00	نفوذ اقتصادی	0/26	1/00	ضد تحریم	0/26	1/00	تهدید	0/26	1/00	الگوی اسلامی - ایرانی
0/26	1/00	نفوذ سیاسی - امنیتی	0/26	1/00	عالمان دینی	0/26	1/00	تهدید اقتصادی	0/26	1/00	الگوی اسلامی - ایرانی
0/26	1/00	نفتی سیبیل	0/26	1/00	عدالت	0/26	1/00	تهران	0/26	1/00	الگوی تفکیک
0/26	1/00	نفتی سلطه	0/26	1/00	عدالت تولیدی	0/26	1/00	توانمند سازی	0/26	1/00	الگوی مصرف
0/26	1/00	نقشه راه	0/26	1/00	عدالت خواهی	0/26	1/00	استحکام	0/26	1/00	الهام بخشی جانی
0/26	1/00	نگرش سنجی	0/26	1/00	عزت اسلامی	0/26	1/00	توسعه	0/26	1/00	امنیت انرژی
0/26	1/00	نگرش نهادی	0/26	1/00	غلل چندگانه	0/26	1/00	توسعه تک خطی	0/26	1/00	امنیت غذایی
0/26	1/00	نواحی شهری و روستایی	0/26	1/00	عملکرد آموزش عالی	0/26	1/00	توسعه درون زا	0/26	1/00	اندیشه های امام خمینی (ع)
0/26	1/00	هزینه یابی هدف	0/26	1/00	عوامل اجتماعی	0/26	1/00	توانمندسازی نیروی کار	0/26	1/00	اندیشه های مقام معظم رهبری
0/26	1/00	وابستگی متقابل	0/26	1/00	فرهنگ	0/26	1/00	هویت ملی	0/26	1/00	انقلاب اسلامی
0/26	1/00	واردات واسطه	0/26	1/00	فرهنگ اقتصاد مقاومتی	0/26	1/00	تولید ملی	0/26	1/00	انگلستان
0/26	1/00	وقف امور خیریه	0/26	1/00	فرهنگ	0/26	1/00	جمهوری اسلامی	0/26	1/00	انگلیس
0/26	1/00	Iranian Economy	0/26	1/00	فرهنگ سازی	0/26	1/00	جمهوری اسلامی ایران	0/26	1/00	اهداف اقتصاد مقاومتی
0/26	1/00	Resistance Economy	0/26	1/00	فرهنگ مقاومت	0/26	1/00	جنگ نرم	0/26	1/00	اوراق دوسویه ارزی
0/26	1/00	System of Exchange	0/26	1/00	فقر شهری	0/26	1/00	جهانی شدن اقتصاد	0/26	1/00	آزمون حداقل مربعات معمولی
0/26	1/00	ارتقای بهره وری کل	0/26	1/00	فلسفه تاریخ	0/26	1/00	حسابداری مدیریت	0/26	1/00	آزمون علیت گرنجر
0/26	1/00	درونزایی	0/26	1/00	فن تحلیل محتوا	0/26	1/00	حق معاش	0/26	1/00	آسیبای مرکزی
0/26	1/00	برنامه ریزی رفاه اجتماعی	0/26	1/00	فناوری	0/26	1/00	حمله همه جانبه	0/26	1/00	آسیب
0/26	1/00	مدل ترکیبی لگام	0/26	1/00	قابلیت های راهبردی	0/26	1/00	خانواده	0/26	1/00	آسیب پذیری

0/26	1/00	PEOPLES	0/26	1/00	قدرت نرم	0/26	1/00	خلط حق و باطل	0/26	1/00	آمریکا
0/26	1/00	حقوق شهروندی	0/26	1/00	قدرت و امنیت	0/26	1/00	داده های پائل	0/26	1/00	آیت‌الله خامنه‌ای
0/26	1/00	حقوق بشر	0/26	1/00	قراردادهای نفتی	0/26	1/00	دانشگاه زنجان	0/26	1/00	آینده‌پژوهی
0/26	1/00	حساب‌های ملی و منطقه‌ای	0/26	1/00	کارایی انطباقی	0/26	1/00	دفاع غیرعامل اقتصادی	0/26	1/00	بار نظامی
0/26	1/00	توان اقتصادی	0/26	1/00	رتبه بندی	0/26	1/00	دفاع (پدافند) غیرعامل	0/26	1/00	بازار اسلامی
0/26	1/00	شدت انرژی	0/26	1/00	TOPSIS	0/26	1/00	دورن زایی	0/26	1/00	بازدارندگی
0/26	1/00	زنان روستایی	0/26	1/00	استان‌ها	0/26	1/00	دولت	0/26	1/00	بافت فرسوده
0/26	1/00	مقاوم‌سازی	0/26	1/00	تهران	0/26	1/00	تبلیغات	0/26	1/00	بانک نیازهای اساسی
0/26	1/00	کشاورزان	0/26	1/00	رضایت از کالاهای داخلی	0/26	1/00	تحلیل سلسله مراتبی	0/26	1/00	حسابرسی داخلی
100	385/00	کل	0/26	1/00	سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	0/26	1/00	ارزش اقتصادی مخازن	0/26	1/00	پدافند غیر عامل
			0/26	1/00	خشکسالی	0/26	1/00	دانشگاه افسری امام علی <small>علیه السلام</small>	0/26	1/00	پیشرفت
			0/26	1/00	اصلاح الگوی	0/26	1/00	کنترل داخلی	0/26	1/00	قوام
			0/26	1/00	عدالت اقتصادی	0/26	1/00	سیاست‌های کلی نظام	0/26	1/00	کارآفرینی خانگی
			0/26	1/00	کارایی مصرف انرژی	0/26	1/00	سیاست‌های کلی سیاست‌های مالی	0/26	1/00	زلزله
			0/26	1/00	کارایی تخصصی	0/26	1/00	استان کرمانشاه	0/26	1/00	مقاوم‌سازی اقتصادی اجتماعی
			0/26	1/00	کارت ارزیابی متوازن	0/26	1/00	نظام پولی و ارزی	0/26	1/00	مدیریت ریسک
			0/26	1/00	کابین	0/26	1/00	موانع	0/26	1/00	حکومت جهانی امام عصر <small>علیه السلام</small>
			0/26	1/00	کدگذاری استاندارد تجارت بین المللی	0/26	1/00	دولت یازدهم	0/26	1/00	فرهنگ و فقه اسلامی

جدول یازده نشان می‌دهد بیشترین کلیدواژه‌ای که در مقاله‌ها به کار رفته است «اقتصاد مقاومتی» با فراوانی 63 (16/36 درصد) است و پس از آن کلیدواژه‌های ایران و تحریم اقتصادی دارای فراوانی 5 (1/30 درصد) است که رتبه دوم را دارند. تحریم با فراوانی 3 (1/04 درصد) رتبه سوم در بین کلیدواژه‌ها را دارد. مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی 385 کلیدواژه داشته که 363 کلیدواژه و به عبارتی اکثریت قریب اتفاق واژه‌ها فقط یک بار تکرار شده‌اند.

10. منابع و مآخذ مقاله‌های منتشرشده در موضوع اقتصاد مقاومتی از نظر تعداد و سال

چگونه است؟

جدول دوازده: منابع و مآخذ مقاله‌های منتشره

منابع و مآخذ	تعداد	درصد
منابع فارسی 1391	88	96/7
منابع لاتین 1391	3	3/30
کل 1391	91	100
منابع فارسی 1392	129	77/24
منابع لاتین 1392	38	22/76
کل 1392	167	100
منابع فارسی 1393	287	60/93
منابع لاتین 1393	184	39/07
کل 1393	471	100
منابع فارسی 1394	406	70/44
منابع لاتین 1394	160	29/56
کل 1394	539	100
منابع فارسی 1395	590	94/17
منابع لاتین 1395	362	5/83
کل 1395	446	100
منابع فارسی 1396	98	22/73
منابع لاتین 1396	127	77/27
کل 1396	88	100

در پاسخ به پرسش ده پژوهش، جدول دوازده نشان می‌دهد که از سال 1391 تا سال 1395، بیشترین استناد به مقاله‌ها در سال 1394 با 539 مورد، رخ داده است و کمترین میزان استناد در سال 1391 با 91 مورد بوده است. از سال 1395 - 1391 منابع فارسی بیشتر از منابع لاتین استفاده شده است؛ به طوری که در سال 1391 (96/7)، در سال 1392 (77/24)، در سال 1393 (60/93)، در سال 1394 (70/44)، در سال 1395 (94/17) منابع فارسی استفاده شده است. در شش ماهه نخست سال 1396 شاهد هستیم که استفاده از منابع لاتین بیشتر از فارسی بوده است؛ به طوری که 77 درصد منابع منابع لاتین بوده است.

11. سهم مشارکت نهادها از نظر شمار مقاله‌های منتشرشده در حوزه اقتصاد مقاومتی چه اندازه است؟

جدول سیزده: سهم مشارکت نهادها و موسسه‌ها در انتشار مقاله‌ها

درصد	فراوانی	نهادها و موسسه‌ها	
11/49	10/00	امام صادق <small>علیه السلام</small>	دانشگاه‌های دولتی
6/90	6/00	علامه طباطبائی	
5/75	5/00	امام حسین <small>علیه السلام</small>	
5/75	5/00	تهران	
4/60	4/00	اصفهان	
3/45	3/00	بوعلی سینا	
2/30	2/00	تبریز	
2/30	2/00	تربیت مدرس	
2/30	2/00	سمنان	
2/30	2/00	شهید بهشتی	
1/15	1/00	سیستان و بلوچستان	
1/15	1/00	ارومیه	
1/15	1/00	تربیت مدرس	
1/15	1/00	زنجان	
1/15	1/00	علوم و فنون هوایی شهید	
1/15	1/00	علوم اقتصادی	
1/15	1/00	صنعتی مالک اشتر	
1/15	1/00	یاسوج	
1/15	1/00	قم	
1/15	1/00	امام علی <small>علیه السلام</small>	
1/15	1/00	عالی دفاع ملی	
1/15	1/00	خوارزمی	
1/15	1/00	افسری امام علی <small>علیه السلام</small>	
1/15	1/00	دانشکده فرماندهی و ستاد آجا	
1/15	1/00	محقق اردبیلی <small>علیه السلام</small>	
1/15	1/00	کاشان	
1/15	1/00	رازی کرمانشاه	
1/15	1/00	علم و صنعت ایران	
3/45	3/00	پیام نور	دانشگاه پیام نور
2/30	2/00	واحد علوم تحقیقات ایران	دانشگاه آزاد
1/15	1/00	واحد کرمانشاه	
1/15	1/00	واحد رودهن	
1/15	1/00	واحد تهران	

1/15	1/00	واحد اسلام آباد غرب	مجتمع آموزش عالی	
1/15	1/00	مجتمع آموزش عالی ایوانکی		
1/15	1/00	مجتمع آموزش عالی محلاتی		
1/15	1/00	غیرانتفاعی باقرالعلوم <small>علیه السلام</small>		
1/15	1/00	غیرانتفاعی مفید		
1/15	1/00	علوم انسانی و مطالعات	پژوهشگاه داخلی	مراکز پژوهشی
1/15	1/00	مطالعات آموزش و پرورش	سایر موارد	
1/15	1/00	صدا و سیمای اصفهان		
1/15	1/00	مرکز پژوهش صدا و سیما		
11/49	10/00	نا مشخص		
100	87	کل		

در پاسخ به پرسش یازده به موازات نویسندگان اول مقاله‌ها، نهاد علمی که محقق به آن وابسته است بررسی شده تا از این راه میزان مشارکت هر یک از نهادهای علمی در ارائه مقاله در حوزه اقتصاد مقاومتی مشخص شود. جدول سیزده نشان می‌دهد که بیشترین سهم را در تولید مقاله‌ها حوزه اقتصاد مقاومتی، دانشگاه‌های دولتی داشته‌اند. در بین دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه امام صادق علیه السلام با ده مقاله (11/49 درصد) بیشترین تعداد مقاله‌های این حوزه را به خود اختصاص داده است و بعد از آن دانشگاه علامه طباطبایی علیه السلام با شش مقاله (6/9 درصد) و دانشگاه‌های امام حسین علیه السلام و تهران با داشتن پنج مقاله (5/75 درصد) رتبه سوم را به خود اختصاص داده‌اند. سهم مشارکت دانشگاه پیام نور در کل سه مقاله (3/45 درصد) در این حوزه بوده است. از بین واحدهای دانشگاه آزاد فقط رودهن، تهران، اسلام‌آباد غرب و کرمانشاه هر کدام با داشتن یک مقاله (1/45 درصد) و علوم تحقیقات دو مقاله (2/30 درصد) در حوزه اقتصاد مقاومتی مشارکت داشته‌اند. از بین غیرانتفاعی‌ها و مراکز آموزش عالی، مفید علیه السلام، باقرالعلوم علیه السلام، محلاتی و ایوانکی هر کدام یک مقاله (1/15 درصد) در این حوزه داشته‌اند. در بین مراکز پژوهشی، سهم پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، صدا و سیمای اصفهان و مرکز پژوهش صدا و سیما هر کدام با داشتن یک مقاله (1/15 درصد) است. در 11/49 درصد مقاله‌ها وابستگی محقق به نهاد علمی مشخص نبود.

12. سهم موضوعی مقاله‌های منتشرشده در حوزه اقتصاد مقاومتی چگونه است؟

جدول چهارده: سهم موضوعی مقاله‌های منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی

موضوع	فراوانی	
تبیین مفهوم	19	
ابزارهای ترویج مفهوم (گفتمان‌سازی)	7	
تبیین مبانی نظری	10	
بررسی سازگاری مبانی نظری با مکتب‌های اقتصادی	7	
تحلیل مؤلفه‌ها	32	
الویت‌بندی مؤلفه‌ها، راهبردها و وظیفه‌ها	10	
الزام‌های اقتصاد مقاومتی	17	
عامل‌های اثرگذار بر اقتصاد مقاومتی	20	
اثرگذاری اقتصاد مقاومتی بر روی دیگر متغیرهای اقتصادی	11	
روش‌شناسی	1	
ابزارسازی و ابزارشناسی	17	
تجربه‌نگاری	1	
رفتارشناسی تاریخی	6	
نقش‌شناسی	34	
شاخص‌شناسی و شاخص‌سازی	9	
برنامه‌سازی	7	
بیان راهبرد	کلی	24
	جزئی	33
نقشه راه	14	

از آنجایی که مطابق با تقسیم‌بندی موجود در جدول ممکن بود یک مقاله به چند موضوع اختصاص داشته و چند بعدی باشد؛ بنابراین در جدول چهارده که بیان سهم موضوعی مقاله‌های منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی می‌پردازد فقط به بیان فراوانی موضوع‌ها بسنده شد. مطابق جدول چهارده، 57 مقاله به بیان راهبرد در حوزه اقتصاد مقاومتی می‌پردازند. به عبارتی سهم مقاله‌هایی که به موضوع راهبرد می‌پردازند از بقیه بیشتر است و از این بین 33

مقاله راهبردهای جزئی را مطرح می‌کنند؛ سپس سهم موضوع نقش‌شناسی اقتصاد مقاومتی با داشتن 34 مقاله در این حوزه بیشتر است و رتبه سوم به مقاله‌هایی درباره تحلیل مولفه‌های اقتصاد مقاومتی (32 مقاله) اختصاص دارد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

اجرا و عملیاتی‌شدن اقتصاد مقاومتی به‌منزله یک راهبرد در سطح جامعه، نیازمند الزام‌هایی است که باید به‌وسیله نهادهای آموزشی و پژوهشگران آن اجرایی شود (بند 21 سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی). از الزام‌های اجرای این راهبرد، شناخته‌شدن مفهوم و تبیین مؤلفه‌های آن و راهبردهای جزئی مربوطه، به‌وسیله آحاد گوناگون جامعه به‌ویژه متخصصان، نخبگان و گروه‌های مرجع، تبیین نقش بازیگران در سطح خرد و کلان در جهت اجرای سیاست‌های آن و رصد رفتار آن‌هاست. تبیین مبانی نظری و بررسی تجربه‌های بشری، شناخت نقش بازیگران در اجرای راهبرد و چگونگی بازی کردن آن‌ها در این زمین، شناخت روش‌ها و ابزارهای لازم برای اجرای سیاست‌های مربوطه و نیز شاخص‌سازی کمی و کیفی و تعیین سنجه‌های کمی از وظیفه‌های دانشگاه‌ها و مراکز علمی پژوهشی است که در قالب یافته‌های مقاله‌های علمی پژوهشی، علمی ترویجی، طرح‌های پژوهشی و دیگر برون‌دادهای دانشگاهی عرضه می‌شوند.

هدف پژوهش پیش‌رو بررسی روند مقاله‌های منتشره در حوزه اقتصاد مقاومتی بود. در فاصله بین سال‌های 1391 تا ابتدای نیمه دوم 1396، بیشترین تعداد مقاله‌ها در حوزه اقتصاد مقاومتی در سال 1395 منتشر شده است. مردان بیشتر از زنان در این حوزه موضوعی فعالیت داشته و آثار خود را به نشر رسانده‌اند که نتیجه‌های پژوهش پیش‌رو با پژوهش محمدی، حسن‌خانی و امید (1396)، بشیری و خراسانی (1396)، قبادی، محمداسماعیل و میرحسینی (1395)، غلامی (1395)، محمدی، متقی‌دادگر و مطهری‌نیا (1394)، زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393)، پیتس، دانی چاک و کوآترمن (2014م) هم‌خوانی دارد.

نتیجه‌های پژوهش نشان داد که مشارکت دو پدیدآور در این حوزه مرسوم‌تر است. نتیجه‌های پژوهش پیش‌رو با پژوهش غلامی (1395)، زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393)، اچالا و

اچال (2007م) هم‌خوانی دارد اما با نتیجه‌های پژوهش محمدی، حسن‌خانی و امید (1396) و مطهری‌نیا (1394) هم‌خوانی ندارد.

نتیجه‌های پژوهش از این حاکی است که مرتبه علمی بیشتر نویسندگان مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی، استادیاری است که با نتیجه‌های پژوهش لوخاند (2013م) هم‌خوانی دارد اما با نتیجه‌های پژوهش قبادی، محمداسماعیل و میرحسینی (1395)، مطهری‌نیا (1394) و زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393) هم‌خوانی ندارد.

نتیجه‌های پژوهش نشان داد که بیشترین مدرک تحصیلی نویسندگان مقاله‌ها دکتر است که با نتیجه‌های پژوهش محمدی، حسن‌خانی و امید (1396)، غلامی (1395) و مطهری‌نیا (1394) مطابقت دارد اما با نتیجه‌های پژوهش قبادی، محمداسماعیل و میرحسینی (1395)، زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393) هم‌سو نیست.

نتیجه‌های پژوهش نشان می‌دهد که گروه اقتصاد در بین گروه‌های علمی و تخصصی در این حوزه فعال‌تر بوده و بیشتر مقاله‌های این حوزه در نشریه مطالعات راهبردی بسیج منتشر شده است. عمده مقاله‌ها در نشریه‌های بدون ضریب تأثیر و با رتبه C منتشر شده‌اند. بیشتر مقاله‌ها کاربردی بودند.

بیشترین کلیدواژه‌ای به کار رفته در مقاله‌ها، «اقتصاد مقاومتی» بود. بیشترین استناد به مقاله‌ها در سال 1394 بوده و منابع فارسی بیشتر از لاتین مورد استناد واقع شدند. بیشترین مخاطب مقاله‌های حوزه اقتصاد مقاومتی، قوه اجرایی بود که با نتیجه‌های پژوهش قبادی، محمداسماعیل و میرحسینی (1395) هم‌سو نباشد.

نتیجه‌های پژوهش بیان می‌دارد که در بین نهادها و موسسه‌های آموزشی و پژوهشی سهم مشارکت دانشگاه امام صادق علیه السلام از بقیه بیشتر است. نتیجه‌های پژوهش پیش‌رو با پژوهش محمدی، حسن‌خانی و امید (1396)، بشیری و خراسانی (1396)، غلامی (1395)، مطهری‌نیا (1394)، زالی، قلی‌پور و عظیمی (1393) هم‌سو نبود. بیشترین سهم موضوعی مقاله‌ها در حوزه اقتصاد مقاومتی به بیان راهبرد اختصاص دارد که چون مقاله‌های بیان‌شده در پیشینه حوزه‌های گوناگونی را در برمی‌گیرند نتیجه‌های آن‌ها با نتیجه‌های پژوهش پیش‌رو قابل مقایسه نیستند.

مقاله پیش‌رو بستری را فراهم کرد تا خلأهای پژوهشی در حوزه اقتصاد مقاومتی مشخص شود و با روشن کردن راه پژوهش‌های آینده راه را بر دوباره‌کاری و انجام پژوهش‌های تکراری در این حوزه بست و نیز به‌طور تلویحی نویسندگان مقاله‌ها را تشویق به انتشار مقاله در نشریه‌های با ضریب تأثیر بالا کرد.

منابع و مأخذ

1. بشیری، بهنازادات و محمدامین خراسانی؛ «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه پژوهش‌های روستایی بین سال‌های 1389 – 1394»؛ فصلنامه پژوهش‌های روستایی، س 8، ش 1، 1396.
2. پیغامی، عادل، سمیعی‌نسب، مصطفی و یاسر سلیمانی؛ اقتصاد مقاومتی (جستارهایی در اقتصاد مقاومتی)؛ تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام، 1394.
3. سیدحسین‌زاده‌یزدی، سعید و محمدجواد شریف‌زاده؛ «سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مقابله با تهدیدهای اقتصادی»؛ فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی، س 16، ش 62، 1395.
4. سیف، اله‌مراد؛ «الگوی پیشنهادی اقتصاد مقاومتی جمهوری اسلامی ایران»؛ فصلنامه علمی پژوهشی آفاق امنیت، ش 16، 1391.
5. سیفلو، سجاد؛ «مفهوم‌شناسی اقتصاد مقاومتی»؛ فصلنامه علمی پژوهشی معرفت اقتصاد اسلامی، ش 10، 1393.
6. ذاکری، محمد و اسماعیل اسدی؛ «بررسی مأموریت‌ها و کارکردهای نظام آموزش عالی در راستای اقدام و عمل اقتصاد مقاومتی براساس دیدگاه‌های مقام معظم رهبری»؛ فصلنامه علمی پژوهشی رهیافت انقلاب اسلامی، ش 35، 1395.
7. زالی، نادر، قلی‌پور، مستوره و نورالدین عظیمی؛ «واکاوی دستاوردهای دانش شهرسازی: تحلیل محتوای مقالات علمی پژوهشی در حوزه شهرسازی»؛ مدیریت شهری، س 13، ش 43، 1393.
8. قبادی، مریم، محمداسماعیل، صدیقه و زهره میرحسینی؛ «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه علمی پژوهشی النهج طی سال‌های 1389-1394»؛ فصلنامه النهج، ش 49، 1395.

9. غلامی، طاهره؛ «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری (1385-1394)»؛ فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، س 11، ش 1، 1395.
10. غیاثوند، ابوالفضل و فاطمه عبدالشاه؛ «مفهوم و ارزیابی تاب‌آوری اقتصاد ایران»؛ فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشنامه اقتصادی، ش 59، 1394.
11. محمدی، مهدی، حسن‌خانی، معصومه و معصومه امید؛ «تحلیل محتوای مقاله‌های دوفصلنامه تربیت اسلامی در سال‌های 1384-1394»؛ تربیت اسلامی، س 12، ش 24، 1396.
12. محمدی، مهدی، متقی‌دادگر، امیر و ایمان مطهری‌نیا؛ «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه پژوهش‌های فلسفی-کلامی در سال‌های 1378-1391»؛ فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه قم، س 16، ش 4، 1394.
13. Edewor, Nelson Mr., "An Analysis of a Nigerian Library and Information Science Journal: A Bibliometric Analysis"; **Library Philosophy and Practice (e-journal)**, 1004, <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1004>, 2013.
14. Hongryun Woo, Junfei Lu, Patty Kuo & Namok Choi; "A content analysis of articles focusing on single-case research design: ACA journals between 2003 and 2014"; **Asia Pacific Journal of Counselling and Psychotherapy**, 7:1-2, 2016.
15. Lokhande, R. S; "Content Analysis of Open Access LIS Journal "ALIS"(2002-2011)"; **International Journal of Information Dissemination and Technology**, 2013.
16. Ocholla, D.N and Ocholla; "Research in Library and Information Science in South Africa: an Analysis of Journal Research Output from 1993-2006"; **South African Journal of Libraries and Information Science**, 73(2), 2007.

17. Pitts, B., Danylchuk, K., & Quarter man, J; "A Content Analysis of the European Sport Management Quarterly and its Predecessor the European Journal for Sport Management: 1984-2012"; **Choregia: Sport Management International Journal**, 10 (2), 2014.